

a jsou povinni tuto pohledávku na místě kupní ceny zaplatiti, ovšem ne vůči knihovní věřitelce, nýbrž vůči své smluvní straně a předchůdci v držení nemovitosti. Jde proto, pokud se týče zaplacení 16.142 Kč 40 h o plnění, k němuž byli žalobci na každý případ povinni. Žalobci, jimž náleželo dokázati, že a pokud utrpěli škodu, ve sporu ani netvrdili, tím méně prokázali, že tato jejich povinnost zanikla sproštěním nebo z jiného důvodu, zejména že by je byl zcizitel propustil ze závazku u příležitosti smlouvy ze dne 5. února 1913, již nemovitost manželům Františku a Marii E-ovým dále prodali. Žalobci proto odsouzením k zaplacení 16.142 Kč 40 h újmy na majetku neutrpěli a žaloba jest tedy ohledně této částky bezdůvodnou, pročež měla v tomto směru býti zamítnuta.

Čís. 6032.

Nemožnost použití zákona ze dne 15. října 1925, čís. 219 sb. z. a n., vzhledem k tomu, že byl uzavřen druhý sňatek (§ 5).

(Rozh. ze dne 17. května 1926, Rv I 2008/25.)

Žalobě o neplatnost manželství, uzavřeného dne 18. června 1921 před farářem církve československé bylo vyhověno soudy v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Nižší soudy uznaly na základě bezvadně zjištěných a doložených skutečností na neplatnost manželství stran pro nedostatek slavnostního prohlášení přivolení ku sňatku po rozumu §u 75 obč. zák. z toho důvodu, že duchovní správce čl. náboženské obce v T., který oddavky předsevzal, neměl dle zákonných předpisů v rozsudcích nižších soudů citovaných tehdy ještě oprávnění prováděti platně oddavky. Nedostatek tento by dle zákona ze dne 15. října 1925, čís. 219 sb. z. a n. mezi tím vydaného nebyl na závalu platnosti manželství, leč dovolání manželčinu, opřenému pouze o dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. nelze přiznati úspěchu ani vzhledem na tento zákon, ježto účinnosti jeho vadí skutečnost, že manžel mezi tím uzavřel nový sňatek (§ 5 cit. zákona), jak v řízení dovolacím prokázal předložením oddacího lístku děkanského úřadu v P.

Čís. 6033.

Již odevzdání pozůstalosti opravňuje dědice, by jako takoví a nikoliv jménem pozůstalosti domáhali se vyklizení nemovitosti, jež jim připadla z pozůstalosti.

Nicotnost právního jednání podle prvního odstavce §u 916 obč. zák. může uplatňovati nejen osoba na něm přímo účastněná, nýbrž i třetí osoba, ale jen ta, jejíž soukromoprávních zájmů se ono jednání dotýká.

(Rozh. ze dne 17. května 1926, Rv II 87/26.)

Dům čp. 7 přešel kupem do majetku Josefy Z-ové, provdané G-ové, manželky žalovaného Bedřicha G-a a švagrové žalovaného Karla B-a. V roce 1919 Josefa G-a vlastnictví domku postoupila bratru Karlu Z-ovi, po jehož úmrtí podle zákonné postoupnosti připadl veškerý jeho majetek jednou čtvrtinou jeho žalující vdově Anně Z-ové a jeho třem nezalujícími dětem, kterým byla každému jednou čtvrtinou pozůstalost dle odevzdací listiny přikázána. Žalobou, o niž tu jde, domáhali se žalobci na žalovaných (Bedřichu G-ovi a Karlu B-ovi) vyklizení bytů v domě čp. 7, ježto prý v nich bydlí bez právního důvodu. Svědkyně Antonie B-ová, Josefa G-ová a jejich sestra Františka P-ová potvrdily souhlasně, že dům, o který se jedná, koupen byl pro ně jejich bratry Karlem a Josefem Z-ovými, a že se stalo pouze na oko, že po kupu dům na Josefu Z-ovou, která tehdy ještě provdána nebyla, byl připsán; dále tvrdily tyto svědkyně, že Josefa Z-ová, která se v roce 1917 provdala za žalovaného Bedřicha G-a, v roce 1919 vlastnictví k domu postoupila svému bratru Karlu Z-ovi, a byl prý to opět kup pouze na oko, poněvadž prý se stal pouze proto, aby jej, kdyby zemřela, nepodělil její muž. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Uplatňující jen dovolací důvod dle čis. 4 Šu 503 c. ř. s., míní dovolatelé, že nižší soudy vycházejí z nesprávného právního posouzení, nepřihlízejíce k jejich námitkám, jež potvrdily svědkyně B-ová, G-ová a P-ová, že žalobci nejsou vlastníky celého domu, protože smluvní jednání, jímž zemřelý Karel Z. výhradně nabyt domu, stalo se na oko s porušením spoluvlastnického práva spolunabyvatele Josefa Z-y. Jest proto dle jejich názoru vyřešení otázky vlastnictví k domu závažným i pro tento spor, protože žalobu na vyklizení z domu mohou podati jen skuteční a opravdoví vlastníci a nikoli pouze ten, kdo jako vlastník je zapsán, ale proti jehož vlastnickému právu se vede spor, jehož rozhodnutí se mělo vyčkati. Dále se namítá v ohledu právního posouzení, že žalobci jako dědici po zemřelém Karlu Z-ovi, s nímž bylo právní jednání na oko provedeno, nejsou od něho odlišni, protože dědici, na něž přešel souhrn práv a závazků, odpovídají za činy zůstavitelovy. Tím obrací se dovolatelé proti názoru odvolacího soudu, že žalobci jsou chráněni, nabyvše v důvěře práv, ve smyslu Šu 916 druhý odstavec obč. zák. Dovolání lze dáti za pravdu pouze v tomto názoru, ale jinak není odůvodněno a nebylo mu lze vyhověti, protože to nemůže na věci ničeho změnit ve prospěch dovolatelů. Dle zjištění, jemuž se vůbec neodporuje, nabyt Karel Z. od Josefy Z-ové provdané G-ové vlastnictví celého domu smlouvou ze dne 11. srpna 1919 a jeho pozůstalost i s tímto domem byla odevzdána žalobcům jako jeho dědicům dle odevzdací listiny ze dne 15. února 1925. Pozůstalostním odevzdáním nastává předání »do právního držení« (Š 797 obč. zák.), tedy předání pozůstalosti a jednotlivých předmětů do ní patřících do vlastnictví, protože již řádně

v pozůstalostním řízení prokázali dědici své právo, třeba že knihovní vlastnictví se převádí až vtělením v pozemkové knize (§ 819 a 436 obč. zák.). Ale odevzdání pozůstalosti opravňuje již dědice, by jako takoví a nikoli ještě jménem pozůstalosti uplatnili hmotné právo z něho pro ně plynoucí. Jsou tedy žalobci k podání žaloby oprávněni. Dovolatelé arcí tvrdili, že zůstavitel Karel Z. nebyl vlastníkem celého domu, protože ve skutečnosti byl spoluvlastníkem Josef Z. Kdyby tomu tak bylo, nemohlo by se poukazovati na druhý odstavec §u 916 obč. zák., protože dědici v poměru k osobě třetí představují zůstavitele (§ 547 obč. zák.). Avšak na druhé straně nemohou ani dovolatelé tvrzením, že právní jednání, jímž zůstavitel Karel Z. nabyl vlastnictví domu, bylo jen na oko, přivoditi pro sebe příznivé rozhodnutí. Neboť, kdyby to i bylo pravdou, byli by Karel Z. a žalobci jako jeho právní nástupci dle skutečnosti aspoň spoluvlastníky domu. Ale spor Josefa Z-a, který zahájil o své spoluvlastnictví, není posud skončen a teprve, kdyby v něm zvítězil, mohl by na základě rozsudku v tom sporu vyneseneho nabytí práva spoluvlastnického. Do té doby zůstává však Karel Z. knihovním vlastníkem celého domu a proto žalobci, jímž byla jeho pozůstalost a tedy celý dům odevzdán, jsou zase jen k žalobě v tomto sporu oprávněni. Tak na to správně poukázal již první soud. Mimo to dovolatelé sami praví, že tímto právním jednáním prý na oko sjednaným bylo porušeno spoluvlastnické právo Josefa Z-a a že k dovolání tomuto jsou nuceni za účelem hájení jeho práv. Prohlášení vůle na oko jest ovšem dle §u 916 prvý odstavec obč. zák. nicotným a má býti posuzováno dle své pravé, ale zahalené povahy. Je-li zevní právní jednání prohlášeno již zákonem za ničí, dáno tím na jevo, že nicotnost jeho může uplatňovati nejen osoba na něm přímo účastněná, nýbrž i třetí osoba, ale jen ta, jejíž soukromoprávních zájmů se ono jednání dotýká, která jest tedy jím poškozena. Právní jednání na oko mívá totiž z pravidla za účel, by třetí osoby byly poškozeny (srv. motivy ke III. díl. novele str. 40 a úřední sdělení ve Věstníku min. sprav. ze dne 22. března 1916, str. 114, Ehrenzweig, System, všeobecný díl § 87). Dle zjištění podal také, jak již zmíněno, Josef Z. žalobu proti pozůstalosti po Karlu Z-ovi, zastoupené nynějšími žalobci jako dědici, na uznání, že jedna ideální polovice domu jest jeho vlastnictvím. Ale zahájení tohoto sporu posud neskončeného nemá významu pro projednávaný spor, protože nicotnost právního jednání nemohou námitkou uplatniti dovolatelé, kteří ani nebyli účastněni na něm ani nebyli jím jako třetí osoby dotčeny, protože v domě bydlí, jak dovodily nižší soudy, bez právního důvodu, což ve svém dovolání již ani nenapadají, uvádějíce toliko, že by ani Josef Z. ani Karel Z. vypověď za svého života jim nedali a že jsou k dovolání nuceni z důvodu bytové nouze. Poněvadž žalobci jsou aktivně oprávněni v tom sporu a spor Josefem Z-ou zahájený, ale posud neskončený nemá vzhledem ke skutkovému zjištění a k vyličeným právním poměrům významu pro nynější právní rozepři, není dovolání odůvodněno.